

Ба Шурои диссертациони 6D.KOA-018-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (734025, Тоҷикистон, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Алиев Исмоил Исмонович дар мавзуи «Функсияҳои ҷавобгарии ҳуқуқӣ ва шаклҳои амалисозии онҳо тибқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат; таърихи таълим дар бораи ҳуқуқ ва давлат пешниҳод шудааст (Душанбе, 2024. – 28 саҳ).

Тибқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон “Функсияҳои ҷавобгарии ҳуқуқӣ ва шаклҳои амалисозии онҳо” яке аз масъалаҳои мубрами илми назарияи давлат ва ҳуқуқ ба ҳисоб меравад. Дар адабиёти илми замони шуравӣ ба мавзуи функсияи ҷавобгарии ҳуқуқӣ чандон тавачҷуҳ зоҳир намешуд. Дар натиҷаи чунин муносибат дар илми ҳуқуқшиносӣ мафҳуми ягона вобаста ба функсияҳои ҷавобгарии ҳуқуқӣ таҳия ва пешниҳод нашудааст. Мутаассифона, бо ин далел, масъалаҳои мубрами функсияҳои ҷавобгарии ҳуқуқӣ ҳалли худро пурра наёфтааст, ҳарчанд дар адабиёти ҳуқуқии ватанӣ он мавриди таҳлил қарор гирифта, олимони тоҷик мафҳумҳои гуногуни функсияҳои ҷавобгарии ҳуқуқиро пешниҳод намудаанд.

Функсия маънои амалӣ кардан ва иҷро намудани вазифаҳои муайянеро ифода мекунад. Вобаста ба ҷавобгарӣ, он тобиши каме дигарро ба худ касб намудааст. Яъне, маҷмуи самтҳои таъсиррасонӣ мебошад. Худи калимаи «функсия» аз вожаи латинии «functio» – амалисозӣ ибтидо мегирад. Ба маънои мафҳуми умумӣ, «функсия» маънои амал, вазифа, нақш дар робитаҳои «дохиливу берунии низоми мазкур»-ро ифода мекунад, ки устувори нисбӣ ва ҳамгироии

муштаракро бо дигар низомҳо таъмин менамояд». Аз нигоҳи назарияи давлат ва ҳуқуқ калимаи функция дар бештари маврид ҳамчун самт, мавзӯ ва муҳтавои фаъолияти давлатӣ-ҳуқуқӣ маънидод мешавад, ки он нақши иҷтимоии давлат ва ҳуқуқро ифода менамояд. Функцияҳои ҷавобгарии ҳуқуқӣ метавонад ба сифати чораи ҷаримабие баромад намояд, ки дар доираи муносибатҳои ҳуқуқии танзимшавандаи ба огоҳсозӣ ва рафтори субъект бо мақсади тобеъсозии он бо муқаррароти меъёрҳои ҳуқуқӣ амалӣ гардонида мешавад.

Мавриди зикр аст, ки таҳқиқи масъалаи функцияҳои ҷавобгарӣ ва амалисозии онҳо тибқи қонунгузори ҚТ аҳаммияти бузурги илмию амалӣ дорад, зеро самаранокии механизми ҳифзи ҳуқуқ маҳз аз таҳқиқи илмии онҳо вобаста мебошад. Ҳамин тавр, гуфтаҳои боло бори дигар мубрамияти масъалаи таҳқиқшавандаро тасдиқ мекунад.

Нуктаҳои илмӣ ва тавсияҳои амалие, ки дар рисола зикр шудаанд, метавонанд дар таҳияву таҷдиди қонунгузори соҳавӣ, аз ҷумла ҷиноятӣ, маданӣ, маъмурӣ, меҳнатӣ ва конституционӣ, оmodасозии стратегия, барнома ва концепсияҳои давлатӣ, таълим дар самти назарияи давлат ва ҳуқуқ, соҳаҳои ҳуқуқи ҷиноятӣ, ҳуқуқи маданӣ, ҳуқуқи меҳнатӣ, ҳуқуқи маъмурӣ, ҳуқуқи конституционӣ ва ғайра истифода шаванд.

Доир ба мавзӯи диссертатсия ва моҳияти он унвонҷӯ 2 воситаи таълимӣ, 18 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 8 адади онҳо дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 10 мақола дар нашрияҳои дигар ба таъбирасонидааст.

Доир ба автореферати диссертатсия эроди зеринро пешниҳод менамоем:

1. Муаллифи диссертатсия зимни таҳлили функцияи ҷаримавии ҷавобгарии ҳуқуқӣ таносуб ва фарқияти онро бо функцияи сазодиҳии ҷавобгарии ҳуқуқӣ нишон надодааст. Хубтар мешуд, ки

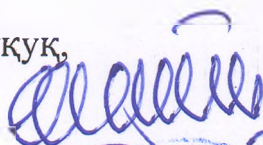
ҳангоми таҳлили функцияи ҷаримавии ҷавобгарии ҳуқуқӣ таносуб ва фарқияти онро бо функцияи сазодиҳии ҷавобгарии ҳуқуқӣ асоснок менамуд.

Бояд зикр намоем, ки эродҳои мазкур хусусияти ҷузъӣ дошта, сифат ва сатҳи рисолаи анҷомдодашударо коҳиш намедиҳанд, балки саҳми муаллифро дар таҳқиқи паҳлуҳои гуногуни масъалаҳо нишон медиҳанд.

Бо назардошти ин гуфтаҳо, хулоса намудан мумкин аст, ки диссертатсия Алиев Исмоил Исмонович дар мавзӯи «Функцияҳои ҷавобгарии ҳуқуқӣ ва шаклҳои амалисозии онҳо тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон», кори илмии анҷомёфта маҳсуб ёфта, ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.01 – Назария ва таърихи ҳуқуқ ва давлат; таърихи таълимот дар бораи ҳуқуқ ва давлат мебошад.

Тақриздиханда:

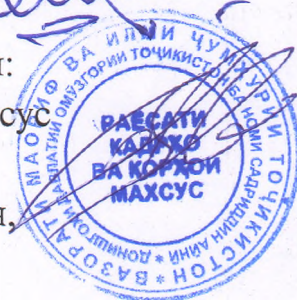
Мудири кафедраи ҳуқуқи факултети
таърих ва ҳуқуқи Донишгоҳи давлатии
омӯзгории Тоҷикистон ба номи
Садриддин Айни, номзади илмҳои ҳуқуқ,
доктори илмҳои сиёсӣ, профессор

Қозиён Ш.Қ.

Имзои Қозиён Ш.Қ.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои махсус

Мустафозода А.

Суроғаи муқарриз: 734003, Тоҷикистон,

ш. Душанбе, кӯч. Рӯдакӣ, 121.

Тел: 372 24 1383,

Email: info@tqpu.tj

«19» март 2024 с.